

Sygn. akt I.Ca 436/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2017r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Cezary Olszewski
-----------------	----------------------

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2017 roku w Suwałkach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) **Sp. z o.o. z siedzibą w G.**

przeciwko E. M.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda (...) Sp. z o.o. z siedzibą w G. od wyroku Sądu Rejonowego w Olecku z dnia 25 września 2017r. sygn. akt I C 319/17

Oddała apelację.

SSO Cezary Olszewski

Sygn. akt I. Ca. 436/17

UZASADNIENIE

Powód (...) Sp. z o.o. z siedzibą we G. w pozwie wniesionym w dniu 26 stycznia 2017 roku do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie w elektronicznym postępowaniu upominawczym domagał się zasądzenia od pozwanego E. M. kwoty 8.729,63 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty od kwoty 8.5140,10 zł i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty od kwoty 215,53 zł.

W uzasadnieniu powód wskazał, że pozwany zaciągnął pożyczkę w kwocie 12.672,00 zł. Zgodnie z § 4.1 umowy pożyczki winien spłacić w/w kwotę w 24 miesięcznych ratach w wysokości 528,00 zł począwszy od kolejnego dnia miesiąca, w którym umowa była zawarta. Nadto zgodnie z § 6 ust. 6 umowy pozwany, w przypadku podjęcia działań windykacyjnych przez powoda, zobowiązany był do pokrycia tych kosztów – korespondencja wysłana listami poleconymi w wysokości nie większej niż 20,00 zł. Pozwany dokonał wpłat na kwotę 4.244,00 zł, które zaksięgowano (zgodnie z kolejnością w § 4 ust. 6) na poczet kapitału w kwocie 4.157,90 zł, na poczet kosztów działań windykacyjnych – 20,00 zł, na poczet odsetek karnych za opóźnienie – 66,10 zł. W związku z brakiem spłat powód w dniu 20 kwietnia 2016 roku wezwał listownie pozwanego do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni, a następnie w dniu 27 września 2016 roku złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia. Wobec tego niezapłacona część należności stała się wymagalna z dniem 3 listopada 2016 roku. W dniu 27 września 2016 roku skierowano do pozwanego także ostateczne wezwanie do zapłaty.

Nakazem zapłaty wydanym przez referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie w sprawie sygn. akt: VI. Nc-e. (...) w dniu 23 lutego 2017 roku roszczenie powoda zostało uwzględnione w całości.

Sprzeciw od nakazu zapłaty wniósł pozwany E. M. zaskarżając go w części – co do kwoty 8.173,63 zł. Wniósł o uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa w zaskarżonej części. W uzasadnieniu wskazał, że w dniu 13 stycznia 2017 roku podpisał z powodem pożyczkę nr 16 (...) i w tym dniu wypłacono mu kwotę 4.800 zł. Spłacił kwotę 4.244,00 zł. Pozwany przyznał, że zalega z zapłatą 556,00 zł tytułem całkowitej spłaty pożyczki. Nadmieniał, że umowa pożyczki wprowadza w błąd, bowiem w § 2.1 wskazano, że nie jest oprocentowana przez cały okres trwania, zaś w § 2.2 wskazano, że rzeczywista stopa roczna oprocentowania wynosi 209,29 %. Dodał, że zapis o wysokości prowizji należnej za czynności związane z zawarciem umowy w kwocie 7.872,00 zł, stanowiącej ponad 100 % udzielonej pożyczki kształtowały uprawnienia konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami obrotu gospodarczego.

Z uwagi na skuteczne wniesienie sprzeciwu przez pozwanego, postanowieniem wydanym przez referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 5 kwietnia 2017 roku sprawę przekazano Sądowi Rejonowemu w Olecku.

Wyrokiem z dnia 25 września 2017 r. Sąd Rejonowy w Olecku zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 576 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 4 listopada 2016 r. do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie oddalił powództwo. Ponadto Sąd ten odstąpił od obciążania pozwanego kosztami procesu na rzecz powoda oraz wyrokowi co do kwoty 556 zł nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Powód (...) Sp. z o.o. z siedzibą w G. zawarł w dniu 13 stycznia 2016 roku w G. z pozwanym E. M. umowę pożyczki nr (...) (...). Umowa przewidywała, iż całkowita kwota pożyczki wynosi 12.672,00 zł, z czego kwota 7.872,00 zł to prowizja (opłata należna za czynności związane z zawarciem umowy) i kwota 4.800,00 zł – kwota do wypłaty. Nadto wskazano, że całkowity koszt pożyczki, na który składa się wyłącznie prowizja wynosi 7.872,00 zł, a całkowita kwota do zapłaty wynosi 20.544 zł (suma całkowitego kosztu pożyczki i całkowitej kwoty pożyczki).

Umowa ta została zawarta od dnia jej podpisania do dnia 13 stycznia 2018 roku. Pozwany (pożyczkobiorca) zobowiązał się zwrócić całkowitą kwotę pożyczki – 12 672,00 zł w 24 miesięcznych ratach po 528,00 zł każda w terminach wskazanych w harmonogramie spłaty. Spłata pierwszej raty została ustalona na dzień 13 lutego 2016 roku. Strony w § 2.1 umowy ustaliły, iż pożyczka nie jest oprocentowana. Umowa przewidywała możliwość jej wypowiedzenia przez powoda w razie zwłoki z zapłatą dwóch pełnych rat, z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia, po uprzednim bezskutecznym wezwaniu do zapłaty. Nadto w § 6.6 wskazano, że powód może naliczyć koszty działań windykacyjnych w wysokości nie więcej niż 20 zł łącznie za korespondencję wysyłaną listami poleconymi – 10 zł w terminie wysyłki pierwszego wezwania do zapłaty i 10 zł w terminie ostatecznego przedsądowego wezwania do zapłaty.

W dniu zawarcia umowy powód wypłacił pozwanemu kwotę 4.800 zł.

Powód pismem z dnia 20 kwietnia 2016 roku wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 528,00 zł w związku ze zwłoką w spłacie rat. Natomiast pismem z dnia 27 września 2016 roku powód wypowiedział umowę pożyczki i jednocześnie poinformował o zobowiązaniu do zapłaty zadłużenia w kwocie 1.136,00 zł na dzień 27 września 2016 roku.

W dniu 27 września 2016 roku skierowano do pozwanego ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty kwoty 1.136,00 zł (1.126,00 zł – kapitał i 10,00 – korespondencja).

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części, tj. co do kwoty 576 zł.

Sąd Rejonowy zważył, że przedmiotowa umowa została zawarta w oparciu o przepisy art. 3 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim.

Odnosząc się do poszczególnych elementów umowy Sąd ten wskazał, że wprawdzie nie ma przepisów, które zakazywałyby pobierania prowizji przy umowach pożyczki, co więcej - art. 5 pkt 6a ustawy o kredycie konsumenckim jednoznacznie dopuszcza możliwość pobierania prowizji i wszelkiego rodzaju opłat, jednak wysokość prowizji zastrzeżonej w umowie, tj. w kwocie 7 872,00 zł jest niewspółmiernie zawyżona do kwoty pożyczki realnie wypłaconej pozwanemu. Z treści umowy pożyczki wynika bowiem, iż prowizja stanowi ponad 60% całkowitej kwoty pożyczki. Ponadto w umowie pożyczki nie można doszukać się sposobu wyliczania w/w prowizji. Taki sposób naliczania należności dla pożyczkodawcy bardzo przypomina sposób naliczania odsetek, których wysokość jest uzależniona od czasu trwania umowy oraz wartości pożyczanego kapitału, co stanowi w ocenie Sądu Rejonowego, próbę obejścia przepisów kodeksu cywilnego ograniczających naliczanie odsetek maksymalnych. Z tych przyczyn Sąd Rejonowy uznał, iż roszczenie o zapłatę prowizji nie zasługiwało na uwzględnienie.

W związku z tym, zadłużenie powoda wynosi 556 zł; (12.672,00 zł [całkowita kwota pożyczki] – 7.872,00 zł [nienależna prowizja] – 4 244,00 zł [łączne wpłaty uiszczone przez pozwanego]).

Również roszczenie w zakresie odsetek karnych nie zasługiwało na uwzględnienie, bowiem powód naliczył je, zgodnie z odpowiedzią na sprzeciw pozwanego, od kapitału w kwocie 9.574,00 i 8.514,10 zł.

Do zadłużenia powoda w kwocie 556 zł należy też doliczyć kwotę 20 zł, naliczoną zgodnie z § 6.6 umowy, a stanowiącą koszty działań windykacyjnych.

W związku z tym, że pozwany uznał w sprzeciwie, że jest winien powodowi kwotę 556 zł, zgodnie z art. 333 § 1 wyrokowi co do kwoty 556 zł Sąd Rejonowy nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód (...) Sp. z o.o. z siedzibą w G., zaskarżając go w zakresie oddalonego powództwa (pkt II). Orzeczeniu temu zarzucił:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 3 ust. 2 pkt 1) ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2011 r. Nr 126, poz. 715, z późn. zm., dalej: Ustawa z 2011 roku) poprzez jego niezastosowanie w sprawie, a w konsekwencji zaniechanie przez Sąd I instancji oceny łączącego strony stosunku zobowiązaniowego na gruncie ww. ustawy;

2) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 359 § 2¹ k.c. w zw. z art. 58 k.c. w zw. z art. 720 k.c. w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 1) ustawy z 2011 roku poprzez błędne uznanie przez Sąd I instancji, że ustalona przez strony umowy pożyczki prowizja stanowi naruszenie zapisu o maksymalnych odsetkach wynikających z czynności prawnej, podczas gdy przepisy kodeksu cywilnego pozostawiają stronom umowy pożyczki dowolność co do ustalenia formy odpłatności w umowie pożyczki, a mając na uwadze przepisy ustawy z 2011 roku, formą odpłatności może być również prowizja, która jest niezależna od odsetek kapitałowych;

3) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 k.c. w zw. z art. 720 k.c. w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 1) ustawy z 2011 roku poprzez błędną wykładnię ww. przepisów, co w konsekwencji doprowadziło Sąd I instancji do błędnego przyjęcia, że strony nie mogły w granicach swobody umów postanowić, iż wynagrodzeniem powoda za udzielenie kapitału pozwanej będzie prowizja w wysokości ustalonej przez strony w umowie pożyczki;

4) naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 385¹ § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie wskutek błędnego przyjęcia, że postanowienia umowy pożyczki w zakresie dotyczącym wysokości prowizji wypełniają przesłanki do uznania ich za niedozwolone klauzule umowne w rozumieniu ww. przepisu, podczas gdy prawidłowa interpretacja postanowień umownych w tym zakresie prowadzi do uznania, że nie kształtują one praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami ani nie naruszają rażąco jego interesów, a tym samym przesłanki uznania ww. postanowienia umownego za niedozwolone nie zostały spełnione,

5) naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 roku o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U.2017.1132, dalej: u.z.n.k.), poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji wyciągnięcie przez Sąd I instancji negatywnych skutków procesowych w postaci częściowego oddalenia powództwa, podczas gdy sposób wyliczenia prowizji stanowi tajemnicę przedsiębiorstwa powoda, i brak obowiązującego przepisu prawa, który nakłada na powoda obowiązek wykazania sposobu obliczenia prowizji;

6) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego wskutek naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. przez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego poprzez błędne przyjęcie, że postanowienia umowy pożyczki w zakresie dotyczącym wysokości prowizji nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

W oparciu o powyższe, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 8.729,63 zł oraz zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Olecku i pozostawienie temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację, pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela i uznaje za swoje zarówno ustalenia faktyczne, jak i ocenę prawną poczynione przez Sąd pierwszej instancji, ustalenia te bowiem znajdują oparcie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, które to dowody Sąd ten ocenił w granicach zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c., wbrew twierdzeniom skarżącego. Wnioski tego Sądu co do faktów w sposób logiczny wynikają z treści przeprowadzonych w sprawie dowodów, a zaferowanych przez powoda, równocześnie Sąd poddał należytej ocenie zebrany w niej materiał dowodowy. Sąd meriti dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego nie naruszył ani zasad logiki, ani doświadczenia życiowego, tymczasem skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga należycie umotywowanego wykazania, że Sąd uchybił powyższymi zasadom. Jedynie taki zarzut może być przeciwstawiony uprawnieniu Sądu do dokonania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony, o innej niż Sąd przyjął wadze poszczególnych dowodów i ich odmienna ocena, niż ocena Sądu. Z tych powodów za chybiony należało uznać zarzut naruszenia przez Sąd art. 233 k.p.c.

Podobnie zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego, a w szczególności art. 359 § 2¹ k.c. w zw. z art. 58 k.c. w zw. z art. 720 k.c. w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 1) ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim oraz art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 k.c. w zw. z art. 720 k.c. w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 1) w/w ustawy z 2011 r. oraz art. 385¹ k.c. nie znajdują uzasadnienia. W ocenie Sądu Okręgowego postanowienie umowy dotyczące nałożenia na pozwanego obowiązku zapłaty bardzo wysokiej prowizji, o wartości ok. 60 % kwoty udzielonej pożyczki, miało na celu obejście prawa. Można uznać, iż tego rodzaju prowizja miała na celu osiągnięcie skutków, które są prawnie zakazane (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z 23 lutego 2006r., II CSK 101/05). Konsekwencją uznania więc, że określenie prowizji w tak znacznej wysokości ma na celu obejście prawa, a to obejście przepisów ograniczających wysokość odsetek maksymalnych, jest uznanie, że te postanowienia umowy pożyczki dotyczące prowizji, są z mocy prawa nieważne. Jak skalkulował Sąd Rejonowy kwota prowizji stanowiła kwotę ok. 60% kwoty samej pożyczki (7.872,00 zł). Zdaniem Sądu Okręgowego, kwota ta znacznie przekracza kwotę odsetek maksymalnych, które powód mogłaby uzyskać i znacznie przekracza kwotę rzeczywiście wypłaconą powodowi.

Abstrahując od powyższego, gdyby przyjąć, że regulacje dotyczące prowizji nie miały na celu obejścia prawa, to wedle Sądu Okręgowego należałoby je uznać, że te postanowienia wzorca umownego należy zaliczyć do klauzul niedozwolonych, czyli tak zwanych klauzul abuzywnych. Warunkiem uznania klauzuli umownej za abuzywną jest

jej sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażąco naruszanie interesów konsumenta, chyba że postanowienia były z nim indywidualnie ustalone. Nie ulega wątpliwości, iż postanowienia umowy pożyczki zawieranej z pozwanym jako konsumentem nie były z nim uzgodnione indywidualnie, a na ich treść nie miał on rzeczywistego wpływu. Wprawdzie poszczególne kwoty zostały zapisane odrębnie, jednak nie świadczy to o tym, że pozwany miał wpływ na kształtowanie wysokości prowizji, jak i wysokość rocznej stopy oprocentowania. Jak wskazuje dorobek judykatury, w tym orzecznictwo Sądu Najwyższego, za postanowienie umowne sprzeczne z dobrymi obyczajami uznać należy te, które godzą w równość kontraktową stron, a za naruszające interesy konsumenta w sposób rażąco te wykazujące nieusprawiedliwioną dysproporcję na jego niekorzyść praw i obowiązków wynikających z umowy (tak wyrok Sądu Najwyższego z 13 sierpnia 2015r., I CSK 611/14). Zatem, przyjmując nawet, że tego rodzaju postanowienia nie mają na celu obejścia prawa, to postanowienia umowne dotyczące obowiązku zapłaty tak wysokiej prowizji są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy pozwanego jako konsumenta. Wprowadzają bowiem one nieuzasadnione i krzywdzące obciążenia na pozwanego, bez adekwatnej odpłaty po stronie powoda. Jako takie nie powinny one wiązać pozwanego. Oznacza to więc, że są one wobec pozwanego bezskuteczne i to z mocy samej ustawy.

Należy zauważyć, iż pozwany w toku prowadzonego postępowania przed Sądem Rejonowym jednoznacznie zakwestionował wysokość dochodzonego wobec niego roszczenia, podkreślając, iż wprawdzie zaciągnął pożyczkę na kwotę 12.672 zł, jednak rzeczywiście wypłacono mu kwotę 4.800 zł. Pozostała kwota stanowiła prowizję (7.872,00 zł). Pozwany spłacił powodowi wyłącznie kwotę 4.244,00 zł. Tym samym zakwestionował żądanie powoda co do wysokości. Zatem to na powodzie, zgodnie z regulacją art. 6 k.c., spoczywał ciężar wykazania wysokości dochodzonego roszczenia, czemu ten jednak nie sprostał, co zasadnie przyjął Sąd meriti. Obecnie obowiązek przedstawiania dowodów spoczywa na stronach (art.3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.) (zob. orzeczenie S.N. z 17 grudnia 1996r., ICKU 45/96 OSNC 1997, nr 6-7, poz.75).

Zatem uwzględniając dokonaną przez pozwanego wpłatę w łącznej kwocie 4.244,00 zł i uznaniu, iż zobowiązany jest wobec powoda do zapłaty kwoty 4.800,00 zł, ostatecznie pozwany jest zobowiązany zapłacić powodowi z tytułu łączącej ich mowy kwotę 556,00 zł oraz dodatkowo kwotę 20,00 zł z tytułu kosztów windykacyjnych.

Konkludując, zaskarżony wyrok odpowiada prawu, równocześnie zarzuty podniesione w apelacji nie mogły odnieść skutku.

Z tych względów, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 505¹⁰ § 1 k.p.c., apelację powoda oddalono, jako bezzasadną.

SSO Cezary Olszewski